

ליווי ותיעוד פיילוט דגם שלישי לדגמי ההתנסות הקלינית

ממצאים ותובנות משנת ההתנסות הראשונה

תקציר

הדגם השלישי של דגמי ההתנסות הקלינית אקדמיה-כיתה - "עמיתי אקדמיה" - פותח כדי לייצר מסגרת לקשרי אקדמיה-שדה בהתנסות קלינית, כך שבתי ספר יהוו גורם משמעותי בהכשרת אנשי הוראה, ילמדו את הסטודנטים ידע פרקטי, ויתמכו בעשייה למען טיוב תהליכי ההכשרה, ואילו המוסד האקדמי יהיה שותף לקידום העשייה הפדגוגית בבתי הספר ויתרום להם במומחיות האקדמית שלו.

מסמך זה מציג את השתלשלות הדגם השלישי במרוצת השנים, והערכה של אופן הפעלתו בשנת תשפ"ה במתכונת פיילוט מחודשת. על פי מתכונת זו, המוסד האקדמי מאגד ארבעה-חמישה בתי ספר מובילים בהתנסות, והופך את צבר בתי הספר ל"אשכול אקדמיה". בתוך כל בית ספר באשכול מוקם מרכז הכשרת מורים בית-ספרי וממונה בעל תפקיד - "מנחה אשכולות". המנחה אמון על הובלת קורס מעשי במרכז ההכשרה הבית-ספרי, ועל הובלת מערך שיעורים פרטניים שמעבירים הסטודנטים לתלמידי בית הספר. נוסף על כך, הדגם תומך ביוזמות חינוכיות ואקדמיות הנקשרות לעשייה החינוכית בבתי הספר באשכול, ומעודד אותן.

מסמך זה מבוסס על ליווי התהליך בפיילוט לאורך השנה כולה, ועל איסוף עדויות שוטף מהמשתתפים בו. המסמך מתאר את הדגם ותבחיניו, מציג ממצאים ותובנות מרכזיות שעלו מהשנה החולפת, ומסכם בהמלצות להמשך תהליך הפיתוח וההטמעה של הדגם.

רקע: תהליך הפיתוח של דגם ההתנסות השלישי

דגמי ההתנסות הקלינית מושתתים על אדנים אלה:

1. הסטודנט במרכז: הסטודנט להוראה מצוי במרכז תהליך ההתנסות שלו במוסד החינוך.
2. התנסות אינטנסיבית: הסטודנט להוראה מתנסה יומיים בשבוע לפחות באותו מוסד לימוד.
3. ליווי קליני אישי: תמיכה בסטודנט וחשיפתו לשיקולי דעת בפרקטיקה מצד מומחה (מובילה אקדמית-פדגוגית ומורה מכשירה).
4. הרחבת הלמידה מהשדה בפיתוח שיטתי, לרבות תהליכי חקר הפרקטיקה בהתנסות.
5. התנסות כחלק מקבוצת סטודנטים בבית ספר/מקהילה.
6. פיתוח מקצועי תומך בצוות המכשיר.

אדנים אלו מבוססים על מאפייני המפתח להתנסות הקלינית כפי שהם מוגדרים במחקרים ובספרות בתחום (Alter & Coggs, 2009, 3).

Alter, J., & Coggs, J. (2009). *Teaching as a clinical practice profession: Implications for teacher preparation and state policy*. New York Comprehensive Center and National Comprehensive Center for Teacher Quality.

מו"פ התנסות בהוראה - אקדמיה-כיתה במכון מופ"ת אמון על קידום תהליכי מחקר ופיתוח בתחום ההתנסות הקלינית של סטודנטיות וסטודנטים להוראה. העשייה נעשית בשיתוף פעולה מלא עם הגורמים הרלוונטיים: אקדמיה, שדה ומטה.

במרכז העשייה עומדים דגמי ההתנסות הקלינית - אקדמיה-כיתה. קיימים שלושה דגמים למסלולי הכשרה עבור סטודנטים סדירים ("להלן: דגמי הסדירים"), ודגם ייעודי נוסף לסטודנטים במסלולי הסבה להוראה.

מסמך זה מתמקד בתהליך שנעשה באחד מדגמי הסדירים. נסקור עתה את שלושת הדגמים הללו:

דגם 1

דגם היסוד, מכונה "אקדמיה כיתה". דגם זה כולל שלושה רכיבים עיקריים: **הרחבת ההתנסות** (יומיים בשבוע במוסד חינוך שבו מתנסים סטודנטים אחדים בד בבד); **ליווי קליני אישי** מוסדר לכל סטודנט; **פיתוח מקצועי** למשתתפי הדגם (אנשי אקדמיה, סגלי מוסדות החינוך והסטודנטים).

דגם 2

דגם "קהילת אקדמיה-כיתה". דגם זה כולל את דגם היסוד, וכן קהילה המורכבת מהסטודנטים ומהסגל המכשיר ממוסד החינוך, בהובלתה של המובילה האקדמית-הפדגוגית. הקהילה עוסקת בסוגיות ובדילמות מעולם ההתנסות בהוראה.

דגם 3

לפני כארבע שנים הושק לראשונה במתכונת פיילוט דגם שלישי, תוספתי לדגמים הקודמים - דגם "עמיתי אקדמיה". הרציונל של הדגם היה למנף עוד את שיתוף הפעולה בין האקדמיה למוסדות החינוך. זאת מתוך הבנה כי בשיתוף הפעולה האמור טמון פוטנציאל לתרומה רבת-ערך למוסדות האקדמיים (קשר הדוק עם השדה, מחקר שדה, חיבור תאוריה-פרקטיקה, זיהוי לקונות בהכשרה, חילוף ידע פרקטי וכו'), וכן למוסדות החינוך (חלחול האקדמיה למוסדות, פיתוח מקצועי של הסגל, גיוס האקדמיה לקידום חזון מוסד החינוך וכו'). שותפות מעין זו יכולה להביא לשינוי דרמטי בעולם החינוך, ולהשבת ההכשרה.

בתחילה, הושק פיילוט במתכונת של קהילת מורים החוקרת את הפרקטיקה שלה, בהובלת איש אקדמיה ובליווי מחקר. בשלוש השנים שבהן הפיילוט התקיים, הדגם לא יושם בשדה ככתבו וכלשונו. בתקופה זו נוכחנו לדעת כי אף שהרעיון של פיתוח מורים שחוקרים את הפרקטיקה של עצמם זכה להתלהבות, הוא קשה מאוד ליישום, בייחוד כאשר בתי ספר לא התמידו בדגם ולא התאפשר ייצור מהלך של פיתוח מורים חוקרים בכל בית הספר.

בשנת תשפ"ד הוחלט להיכנס לעובי הקורה ולצאת לחשיבה מחודשת על דגם 3, לדייק אותו כך שיענה על מטרותיו, יותאם לצורכי השדה ויביא למימוש של פוטנציאל השותפות בין האקדמיה לשדה. תהליך החשיבה נעשה בשיתוף בעלי עניין ומינהל עובדי הוראה, ובסופו הושק בשנת תשפ"ה פיילוט מחודש של הדגם, המבוסס על יצירת אשכולות של בתי ספר העובדים עם המוסדות האקדמיים. מסמך זה הוא סיכום של התהליך השנתי שהיה בפיילוט בשנת תשפ"ה.

זה המקום לציין כי מדובר בפיילוט ראשוני בהיקף מצומצם, הכולל מוסד אקדמי אחד וארבעה בתי ספר. ממצאי הפיילוט מספקים תובנות ראשוניות לבסיס ללמידה ולשיפור הדגם, ואין בכוונתם להעיד באופן מכריע על אפקטיביות הדגם או לשמש מסקנות מוכללות באופן מערכתי.

ניצד ניצור מארג קשרי אקדמיה-שדה בהתנסות בהוראה?

כאמור, הדגם השלישי הוא הדגם הרחב ביותר מבין הדגמים הסדירים, הן בהיקף הפעילות בהתנסות הקלינית, הן במידת שיתוף הפעולה בין המוסדות האקדמיים לבין בתי הספר שהסטודנטים מתנסים בהם. דגם זה מכיל את הדגמים הסדירים הקודמים לו, דגם 1 ("אקדמיה-כיתה") ודגם 2 ("קהילות אקדמיה-כיתה"), והוא מורכב מן היסודות הללו:

אשכול אקדמיה

- **יצירת "אשכול אקדמיה":** איגוד ארבעה-חמישה בתי ספר מובילים העובדים בשיתוף עם המוסד האקדמי המכשיר, ובכל אחד מהם מתנסים 10 סטודנטים ויותר.
- **הקמת "מרכז הכשרת מורים בית-ספרי" בכל בית ספר באשכול.**
- **מינוי מנחי אשכולות מטעם בתי הספר:** חבר צוות ניהול האמון על ההכשרה הפרקטית של הסטודנטים מטעם בית הספר.
- **קורס מעשי במרכז הכשרת המורים הבית-ספרי (30 ש"ש) -** בהובלת מנחי האשכולות.
- **מערך שיעורים פרטניים במרכז ההכשרה הבית-ספרי (סטודנטים-תלמידים) -** בהובלת מנחי האשכולות.
- **יוזמה חינוכית-אקדמית בבתי הספר באשכול, בהובלת המוסד האקדמי והנהלת בתי הספר.**
- **יום למידה אקדמי לצוותי החינוך של בתי הספר באשכול.**

היסודות מגלמים תפיסה של מסגרת קשרי אקדמיה-שדה בהתנסות שעניינה **אחריות הדדית**:

- **בתי הספר** יהיו גורם חשוב בהכשרת אנשי הוראה, יתמכו בעשייה ובלימוד פרקטיקות הוראה-בית ספריות, למען טיוב תהליכי ההכשרה.
- **המוסד האקדמי המנשר** יהיה שותף לקידום העשייה הפדגוגית בבתי הספר, ויתרום במומחיות האקדמית שלו.

"צמיחה מקצועית מואצת": הפיילוט בשנות תשפ"ה

בשנת תשפ"ה הוצע הדגם השלישי כפיילוט, פורסם מסמך קדימויות לצורך בחירת משתתפי הפיילוט, ובעקבותיו נבחרה המכללה האקדמית ערבית חיפה.

המכללה האקדמית ערבית חיפה הקימה אשכול אקדמיה המורכב מארבעה בתי ספר (בית ספר יסודי ושלוש חטיבות ביניים), שבכל אחד מהם מתנסים יותר מ-10 סטודנטים.

על פי תבחיני הדגם, בכל בית ספר הוקם מרכז הכשרת מורים בית-ספרי ומונה מנחה אשכולות. מנחי האשכולות שימשו כתובת לקשר עם המוסד האקדמי בכל הנוגע להתנסות ולשיתוף פעולה אקדמיה-שדה (מקשר/מתאם), היו אחראים להובלת קורס מעשי במרכז הכשרת המורים הבית-ספרי (30 ש"ש), וכן להקמה ולהובלה של מערך שיעורים פרטניים שהסטודנטים מעבירים בבית הספר.

מנחי האשכולות השתתפו לאורך השנה בפיתוח מקצועי, ובמהלכו התעצב במידה רבה אופי התפקיד ותורמתו של המנחה להכשרת אנשי ההוראה. נוסף על כך, כל בית ספר קידם יוזמה חינוכית עם המכללה. בשל המצב הביטחוני, יום הלמידה האקדמי נדחה לפתיחת שנת הלימודים הבאה, ועל כן מסמך זה אינו עוסק בו.

להלן ריכוז ממצאים ותובנות מהתהליך השנתי, כפי שהשתקפו בתהליך הפיתוח השנתי ובראיונות עם הממונה על ההתנסות במכללה ועם מנחי האשכולות:

"רכיב דרמטי": מרכז הכשרת מורים בית-ספרי

בכל בית ספר באשכול הוקצתה לסטודנטים כיתה ייעודית ששימשה מרכז הכשרת מורים בית-ספרי. בכיתה זו התקיימו מפגשי הלמידה, השיעורים הפרטניים, מפגשי היערכות ליוזמות חינוכיות ועוד.

מנחי האשכולות שיבחו את המהלך ("כל הכבוד על הצעד הזה"). לשיטתם, ההתכנסות של הסטודנטים יחדיו השפיעה מאוד על ההווה שלהם בהתנסות: החדר יצר עבורם תחושה של קבוצת עמיתים המשתייכת לבית הספר, ועודד שיח ביניהם ("הסטודנטים היו באים, מבקשים מפתח ומתכנסים שם יחד"; "לכולם יש מקום. הם מדברים, חשים תחושת שייכות וביטחון ומשתפים בקשיים"). המרכז שימש גם כתובת ברורה למציאת הסטודנטים ומקום למידה קבוע למערך הפרטני ("נוח להם לעלות לשם"; "יש להם שגרה").

מרכז ההכשרה שימש עבור הסטודנטים סביבת למידה תומכת המשפרת את תנאי הלמידה ונוטעת תחושת שייכות. הוא הזמין אינטראקציה בין הסטודנטים, חשיפה לרכיבי התנסות של חברים, עודד שיתוף בחומרים והגביר את תחושת המוטיבציה. נראה כי לא בכדי, אחת המנחות כינתה את המרכז "רכיב דרמטי" בדגם.

"פתחו בפני הסטודנטים את כל הדלתות": הקורס המעשי בהובלת מנחה האשכולות

קולות בדבר הפער בין התאוריה הנלמדת באקדמיה לבין הפרקטיקה היישומית בשדה עולים חדשות לבקרים. הקורס המעשי נועד לתת משקל ממשי בהכשרה ללמידת פרקטיקה יישומית מבעלי תפקיד במוסד החינוך עצמו.

מנחי האשכולות בכל בתי הספר באשכול היו אמונים על בניית סילבוס והובלת קורס מעשי שנתי (30 ש"ש) שעניינו חשיפת הסטודנטים להווה הבית-ספרית ולידע יישומי קונקרטי הנחוץ לאיש הוראה בתפקידו.

בפיתוח המקצועי של מנחי האשכולות הוקדש זמן רב לזיקוק התוכן שילמד בקורס המעשי. בתחילה, זוהו גופי ידע רלוונטיים (הוראה דיפרנציאלית, מוגנות וכו'), אולם עם הזמן התגבשה תובנה חשובה: הפער העיקרי טמון לא בגופי הידע הנלמדים, אלא

באופן שבו הם נלמדים. בהתאמה, פותח כלי לתכנון שיעורים מעשיים אפקטיביים, המתמקדים בלמידת גופי הידע דרך הפרקטיקה הבית-ספרית (ראו כלי).

הלמידה בקורס התבצעה דרך קשר חי עם גוף הידע והאופן שבו הוא בא לידי ביטוי בהתנהלות הבית-ספרית (נהלים, דילמות, משאבים ועוד), והניבה בכך תרומה כפולה: לימוד הידע באופן פרקטי ומעשי לתפקיד, ושינוי באקלים ההתנסות. המפגש עם בעלי התפקידים פתח בפני הסטודנטים את דלתות בית הספר והביא להתנסות אינטנסיבית ופרואקטיבית יותר.

בדוח השנתי, הקורס המעשי קיבל משקל נכבד בהצלחת הדגם. המנחים ציינו כי הוא סייע לסטודנטים להבין את המבנה הארגוני של בית הספר, להכיר בעלי תפקידים ואת השפעתם על ההוראה, ולהפנים את חשיבות התקשורת האפקטיבית עם הצוות. באמצעות הקורס, בעלי התפקידים הפכו לכתובת עבור הסטודנטים, והועצם שיתוף הפעולה בהתנסות. הלמידה סייעה בפיתוח של יכולת קבלת החלטות מבוססת ניתוח מצבים, וחיצקה את תחושות הביטחון, השייכות והמוטיבציה.

כפועל יוצא מכך, הסטודנטים השתלבו כחלק מהאקוסיסטם של בית הספר. מצד הסטודנטים הדבר הגביר את תחושת המסוגלות, המשמעות והשייכות. מצד בית הספר הייתה הכרה בסטודנטים כמשאב אינטגרלי, והוגברה תחושת האחריות והמחויבות של הצוות להכשרה.

כלי 1

"כאן סיפק מנהל הדור ומחוקד - כל מפגש נבנה עם מטרה ספציפית, המאמץ לא לאידיה של הסטודנטים; כאן לימדו לאידיה פעילה ולאוונטיג - שילוב סיטואציות מהשטח ועבודה בקבוצה הפכו את הגהליך אינטי ואל רק גאוטי"; "השימוש בקישה מובנית ופרקטית הקל על הסטודנטים לקשר בין הגאויה אפרקטיקה".

(מנחת אשכולות)

"עד עכשיו הסטודנטים לא היו מתעל עם היועצג הככג הפדגוגי, המנהל וכו'. פגמנו בפניהם אל כל הדאגה אף פעם לא דיברו עם רכז השכבה. הם לא הכירו אוגו. הם לא ידעו שהם יכולים להיעזר באנשים האלה. כבר שהם לאמר מכן הם נעצרו בהם. כמה זה הקל עליהם. יש שגפים אעשייה בהם הספד. הדאגה שלהם פגומה אסטודנטים בוי ההגנסו נפגמו עוד גורמים שיכולים לעזור להם וגם מחאופים כשהחורה המכשיר לא נוכח. יוגר משה, גס המד"פים נחשפו אצוה הם שוגים קפה אצל המנהל, מדברים עם רכז השכבה. זה מודל מהמם. אפני זה אף אחד לא היה מלורה כמה שקלור אסטודנטים".

(מנחה אשכולות)

"עבודה מערכתית על הפרטני בבית הספר": מערך השיעורים הפרטניים

חלק בלתי מבוטל מעבודתו של מורה במערכת החינוך הוא עבודה פרטנית עם תלמידים. הרציונל של יצירת מערך שיעורים פרטניים בדגם הוא להכיר בסטודנטים כמשאב בית-ספרי לקידום תלמידים על פי צרכים, ובד בבד לחשוף את הסטודנטים לשיקולי דעת ולפרקטיקות של אנשי הוראה בשעות פרטניות: זיהוי ומיפוי צרכים של תלמידים, ניהול יעיל של זמן ומשאבים מוגבלים, תכנון תהליכי ליווי מותאמים אישית, היכרות עם שיטות הוראה מגוונות ודיפרנציאליות, היכרות עם גורמי תמיכה

מקצועיים, קבלת החלטות מושכלות, מעקב שיטתי ורציף אחר התקדמות התלמידים, מתן תמיכה מותאמת ברבדים שונים (לימודית, חברתית, רגשית וכו') ועוד.

מנחי האשכולות אמונים על בניית מערך שיעורים פרטניים ועל התנסות הסטודנטים בעבודה פרטנית בשעה קבועה בו. במסגרת הפיתוח המקצועי, כל מנחה התבקש להתייחס לשלושה פרמטרים מרכזיים:

1. **קהל היעד:** מה מאפיין את התלמידים שיגיעו למערך? כיצד בוחרים אילו תלמידים ייקחו בו חלק?
 2. **תוכן:** מהו התוכן הנלמד במערך? האם חומר פדגוגי מתוכנית הלימודים? האם תוכן אחר?
 3. **תפקיד המנחה:** מהו סוג הקשר בין מנחה האשכול לבין הסטודנט במערך השיעורים הפרטניים? במה הוא בא לידי ביטוי?
- כך, המנחים בנו מודלים אחדים של מערכי שיעורים פרטניים.

מודל אחד עסק במיפוי רחב של כלל תלמידי בית הספר, ובחירת תלמידים ספציפיים שיעברו תהליך שנתי עם הסטודנטים במערך השיעורים הפרטניים. כלומר, פעם בשבוע בשעה קבועה התכנסו תלמידים ממגוון כיתות במרכז ההכשרה הבית-ספרי, וכל סטודנט עבד באופן שיטתי עם תלמיד ספציפי על פי יעדים שנקבעו מראש.

מודל אחר היה מודל שבו ייעדו שכבה ספציפית לקחת חלק במערך הפרטני, והשתתפו בו תלמידים קבועים.

מודל נוסף נולד מתוך צורך של בית הספר להשקיע בכיתה ספציפית שהתמודדה עם אתגרים חברתיים-רגשיים. בשעה הקבועה למערך הפרטני, חלק מתלמידי הכיתה נשארו ללמוד בשיעור וחלק השתתפו במערך הפרטני, על פי סבב קבוע (כל התלמידים לקחו חלק במערך בתורם).

במודלים השונים ראינו קשת רחבה של תלמידים שלקחו חלק במערך השיעורים הפרטניים (תלמידים קבועים ומתחלפים, תלמידים ברמות שונות של בקיאות בחומר הנלמד ועוד), וכן מגוון של שיקולי דעת בבחירת התלמידים למערך (שיקולים אישיים מול קבוצתיים, בחירת מוקדים במיפויים: היבטים פדגוגיים, רגשיים ועוד).

מדבריהם של מנחי האשכולות עולה כי למערך השיעורים הפרטניים הכולל הממוסד בדגם היה ערך מוסף כפול:

עבור הסטודנטים: מעבר לערך הטמון בהתנסות בעבודה פרטנית עם תלמידים (היקשרות לתלמידים, היכרות עם עולמם הפנימי, רכישת מיומנויות וכלים, התנסות בדרכי הוראה מגוונות והוראה מותאמת וכו'), הסטודנטים הפכו לשותפים פעילים בשיקולי הדעת ובתכנון הלמידה הפרטנית (להבדיל מ"הנחתה" להעביר שיעור פרטני ספורדי).

לדברי המנחים, קיום המערך הפרטני המלא באותו הזמן בחלל אחד, שהסטודנטים חשים בו "בבית", השפיע מאוד על הלמידה ההדדית שלהם זה מזה, הביא לשיתוף בחומרים, ואף עודד מוטיבציה לייצר מערכי שיעור איכותיים ויצירתיים.

הליווי הצמוד של המנחה נתן לסטודנטים רוח גבית וסיפק מקור להיוועצות. המערך כלל מפגשים למעקב אחר ההתקדמות של כל תלמיד, התמודדות עם אתגרים שעלו, טיפוח חשיבה רפלקטיבית בקרב הסטודנטים ופיתוח הגישה שלהם להוראה דיפרנציאלית כאנשי חינוך.

עבור בית הספר: המנחים דיווחו כי המערך הפך למשאב בית-ספרי המשכלל את העבודה הפרטנית באופן רוחבי ומקצועי.

"השנה הפרטני, זה משאב אדיר השנה. זה השגנה משנים קודמות... אני שם במעריך - איך בוחנים את האלמנטים, איפה הם יהיו... זה האיש את העבודה האקדמית בביה הספר. האלמנט מ' יהיו האלמנטים... במחנה אפי מ'פויים ממחיל השנה עם מורה מקצועי ומחנה הכיתה. אפואים הגיעו גם עם היועצא או רכש השכבה. זה משאב גדול כי זה מאונן ושיטת עם ההנהלה - עבודה מערכית על הפרטני. כל האלי הגפיקים והיועצא בפרט בקשר טוב יוגר ואכן המעריך עובד בהתאמה. עכשיו הוא ממוקד... יש אלמנטים שמהם הגקדמו ואנחנו קופים את הפירוק".

נראה כי המנחים שביצעו עבודה פרטנית "קלאסית", על פי מיפויים, בחירת תלמידים קבועים ובניית תהליך ליווי שנתי עם יעדים, העידו על תרומה ניכרת הן בהיבט ההכשרה הן בהיבט המוסדי. ייתכן אפוא שכדאי לעודד במסגרת הדגם מערך פרטני מסוג זה.

“העצמת תהליכים בית-ספריים”: יוזמה חינוכית-אקדמית לתלמידי בית הספר

כלי 2

הממונה על ההתנסות קיימה ישיבות עם נציגים מהנהלת בית הספר והמנחים כדי לתכנן יוזמה חינוכית-אקדמית לכל בית ספר באשכול, בעזרת כלי תומך (ראו כלי). הממונה על ההתנסות העמידה לרשות בתי הספר משאבים במכללה שניתן לרתום ליוזמה (מעבדות, תיאטרון, מרכז סימולציה וכו').

נראה כי בתי ספר שהצליחו לחבר את היוזמה לתהליך שנתי בקוריקולום ראו בה גורם משפיע המעשיר את העשייה החינוכית בבית הספר. בהתאמה לכך, העבודה על היוזמה הייתה נלהבת, היא תוכננה והשתלבה בקלות ובאופן אינהרנטי בתוכנית הלימודים. לעומתם, בתי ספר שחיפשו יוזמה חדשה לחלוטין התקשו יותר בתכנון, ואף ראו ביוזמה גורם מכביד במידה, לאור התבחינים הרבים הנוספים בדגם והשגרה העמוסה בבית הספר. המסקנה המתבקשת היא כי רצוי להתחיל בתכנון היוזמות בתחילת השנה, ולשלב בתהליכים השנתיים המתקיימים ממילא בתוך בית הספר.

היוזמות השונות יוצגו במסגרת יום הלמידה האקדמי, ויוזמנו אליו צוותי החינוך של כל בתי הספר באשכול.

מריכוז הממצאים והתובנות מהתהליך השנתי בתשפ"ה עולה כי תבחיני הדגם הביאו לקידום מטרותיו ולשינויים מבורכים ביחסי אקדמיה-שדה בהכשרה להוראה.

הן בתי הספר הן המוסד האקדמי ראו בדגם תרומה לתהליך ההכשרה, והעריכו כי לבתי הספר באשכול יש ערך מוסף בחיבור בין התאוריה לפרקטיקה. נוסף על כך, בתי הספר ראו בסטודנטים משאב שהשתלב כחלק מהאקוסיסטם של בית הספר, וייחסו לשיתוף הפעולה בין האקדמיה לבין בית הספר תרומה רבה. לא בכדי נאמר כי הדגם מקדם "צמיחה מקצועית מואצת" לסטודנטים.

עם זאת, יש לציין כי הועלו גם קולות באשר לאינטנסיביות של הדגם ולעומס שהוא מטיל על הגורמים השונים. למרות האמור, כל המשתתפים בדגם אמרו פה אחד כי יש להמשיך בו וכי יש להתייעל בתהליך היישום שלו (תכנון מראש של הסילבוסים בקורס המעשי, תכנון יוזמה שתשתלב כחלק אינהרנטי מהעשייה הבית-ספרית, ארגון משימות ההתנסות תוך שמביאים בחשבון את מחויבויות הדגם וכו'). הדבר יובא בחשבון באופן ההעברה של הפיתוח המקצועי של הדגם בשנה הבאה.

עמיתי אקדמיה: מה הלאה?

נוכח התוצאות החיוביות של הפיילוט, הממצאים והתובנות שנצברו ממשותפים והשגת היעדים שהוגדרו לו, נראה כי יש בסיס להמשיך בתהליך הפיתוח של הדגם השלישי. אשר לשנת הלימודים הבאה, נראה כי ראוי לשקול להמשיך בהפעלת הפיילוט תוך יישום השיפורים שזוהו, ובמיוחד תכנון מוקדם המאפשר איזון טוב יותר בין דרישות הדגם לבין עומס העבודה המוטל על המשתתפים השונים ועל הסטודנטים. המיקוד יהיה בדיוק הפיתוח המקצועי, ניהול ותיאום זמן עם כל הגורמים הרלוונטיים, ויצירת גאנט עבודה שנתי תומך. צוות מו"פ התנסות בהוראה ומינהל עובדי הוראה יקיימו ישיבת תכנון להטמעת השינויים הנדרשים לקראת שנת הלימודים הבאה.

זאת ועוד, בהתבסס על הערכת הפיילוט והמשוב החיובי של המוסד האקדמי הראשון שהתנסה בו, נראה כי נכון יהיה לשקול את הרחבת הדגם למוסדות אקדמיים נוספים. הרחבה מעין זו תאפשר לבחון את יעילות הדגם בהקשרים מגוונים יותר, לקבל תמונה רחבה יותר של השפעת הדגם על השדה ולחזק את הבסיס האמפירי - כל אלה לצורך דיוק הדגם ויישומו העתידי בקנה מידה רחב יותר.